

ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Івашина Л.Л., канд. техн. наук, доц.
Черкаський державний технологічний університет

Сучасна вища освіта потребує інноваційних підходів до організації самостійної роботи студентів. Це обумовлено інформатизацією суспільства загалом, а також вимогами до навчально-виховного процесу у вищій школі, пов'язаними з інтеграцією України до європейського освітнього простору. Освіта стає головним показником інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства та держави.

Виходячи з основної мети вищої школи, головними завданнями залишаються: забезпечення держави кваліфікованими, ініціативними кадрами, які матимуть ґрунтовну і практичну підготовку, зможуть самостійно приймати рішення, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю; формування в молодих фахівців прагнення до неперервної самоосвіти, здатності постійно оновлювати здобуті в закладі вищої освіти знання, уміння швидко адаптуватися до змін та корегувати професійну діяльність.

Особливо актуальною стає проблема організації самостійної роботи студентів, під час якої вдосконалюється творча діяльність особистості для отримання й закріплення здобутих наукових знань, опановуються нові навички пізнання, формується науковий світогляд та особистісні переконання щодо використання отриманих знань і навичок у практичній діяльності.

Самостійна робота є одним із найважливіших компонентів освітнього процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється як під час аудиторних, позааудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. У контексті сучасної системи навчання самостійна робота домінує серед інших видів навчальної діяльності студентів після практичної підготовки (може становити від 15% до 55% навчального програмного матеріалу) та дозволяє розглядати накопичувані знання як об'єкт власної діяльності студента.

Процес організації самостійної діяльності студентів можна умовно розділити на три основні етапи: підготовчий, тренувальний і творчо-дослідницький, на кожному з яких превалюють певні типи й види самостійної роботи. На першому етапі студент ознайомлюється з

методологією самостійної роботи, основними поняттями, теоретичними положеннями курсу, здобуває загальнонаукові й дисциплінарні знання, формує відповідні навички та вміння. На тренувальному етапі студент формує вміння організації та планування самостійної роботи, виконуючи систему завдань, задач, вправ, які мають частково творчий характер. На третьому етапі студент закріплює знання, вміння та навички на практично-професійному рівні й застосовує на практиці набуті вміння самостійної роботи, самоосвіти та самостійного навчання. На цьому етапі можуть бути застосовані самостійні дослідницькі проекти, експерименти, написання курсових та дипломних проектів, кваліфікаційних робіт.

Активна самостійна робота студентів можлива тільки за наявності серйозної та стійкої мотивації. Найсильніший мотивуючий фактор – підготовка до подальшої ефективної професійної діяльності. Існують внутрішні чинники, що сприяють активізації самостійної роботи. Серед них можна виділити такі:

- корисність виконуваної роботи. Якщо студент знає, що результати його роботи будуть використані в лекційному курсі, методичному посібнику, лабораторному практикумі, під час підготовки публікації чи іншим чином, то ставлення до виконання завдання істотно змінюється в кращий бік і якість виконуваної роботи зростає. При цьому важливо психологічно налаштувати студента, показати йому, наскільки необхідна виконувана ним робота;

- участь студентів у творчій діяльності. Це може бути участь у науково-дослідній, дослідно-конструкторській або методичній роботі, що проводиться на кафедрі;

- участь в олімпіадах із навчальних дисциплін, конкурсах науково-дослідних або прикладних робіт та ін.;

- використання мотивуючих факторів контролю знань (накопичувальні оцінки, рейтинг, тести, нестандартні екзаменаційні процедури);

- заохочення студентів за успіхи у навчанні та творчій діяльності (стипендії, преміювання, заохочувальні бали) та санкції за погане навчання.

Отже, самостійна робота – це частина навчального процесу, яка проходить під керівництвом викладача та спонукає до активності, самостійності та застосування творчих здібностей студентів і є необхідним атрибутом життєвої позиції майбутнього спеціаліста.